

Sygn. akt IV P 76/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2016 r.

Sąd Rejonowy w Suwałkach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Karol Kwiatkowski
Ławnicy:	Agnieszka Moryc Agnieszka Pietkiewicz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Krysiuk

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2016 r. w Suwałkach na rozprawie

sprawy z powództwa Okręgowego Inspektoratu Pracy w B. Oddział w S.

przeciwko K. S. (1)

z udziałem interwenienta ubocznego J. M. (1)

o ustalenie istnienia stosunku pracy wnoszone przez inspektorów pracy

Powództwo oddała.

Agnieszka Moryc Agnieszka Pietkiewicz

SSR Karol Kwiatkowski

Sygn. akt IV.P. 76/16

UZASADNIENIE

Inspektor Pracy działający w imieniu Okręgowego Inspektoratu Pracy w B. Oddział w S. w pozwie wniesionym na rzecz J. M. (1) przeciwko K. S. (1) domagał się ustalenia, że między J. M. (1) a pozwanym K. S. (1), prowadzącym gospodarstwo rolne we wsi (...), gm. S., istniał stosunek pracy w oparciu o umowę o pracę zawartą na czas określony od 12.02.2015r. do 09.09.2015r., wskutek którego J. M. (1) był zatrudniony u pozwanego w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku robotnika pomocniczego przy hodowli zwierząt i uprawie roślin za wynagrodzeniem minimalnym.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż J. M. (1) zam. we wsi (...), gm. S. jest sąsiadem K. S. (1) zam. we wsi (...), gm. S.. J. M. (1) mieszka pod wyżej wskazanym adresem razem z matką A. M.. Zarówno J. M. (1) jak też A. M. nie prowadzą swojego gospodarstwa rolnego. A. M. przebywa od 13 lat na emeryturze a J. M. (1) podejmuje się różnych prac zarobkowych. Zgodnie z informacją uzyskaną z Powiatowego Urzędu Pracy w S. J. M. (1) był zarejestrowany jako osoba bezrobotna w okresach od dnia 24.03.2006 r. do dnia 01.08.2011 r., od dnia 20.03.2012r. do dnia 05.08.2012 r., od dnia 24.09.2012

r. do dnia 04.11.2012 r., od dnia 22.02.2013 r. do dnia 06.01.2015 r., oraz od dnia 28.08.2015 r. do dnia 07.12.2015 r. J. M. (1) w okresach pozostawania w ewidencji osób bezrobotnych przebywał: na stażu w Zakładzie (...) i (...) w S. na stanowisku robotnik gospodarczy w okresach od 16.08.2010 r. do 21.12.2010 r. oraz od 02.02.2011 r. do 01.08.2011 r., na stażu w Gospodarstwie Rolnym w Ł. M. S. na stanowisku pomocniczy robotnik przy hodowli zwierząt i uprawie roślin w okresie od 02.05.2012r. do 01.08.2012 r. oraz na stażu w Przedsiębiorstwie (...) w S. na stanowisku sortowacz surowców wtórnych w okresie od 06.10.2014 r. do 05.01.2015 r. W okresie od 07.01.2015 r. do 06.02.2015 r. J. M. (1) dalej wykonywał pracę polegającą na sortowaniu surowców wtórnych w PGK w S. na podstawie umowy zlecenie. Zgodnie z zeznaniem J. M. (1) złożonym w dniu 19.05.2016 r. w charakterze świadka w okresach jak nie dostawał on ofert stażów z Powiatowego Urzędu Pracy w S. wykonywał on pracę na rzecz K. S. (1) jako pomocnik w gospodarstwie rolnym. Ostatni okres w jakim J. M. (1) wykonywał pracę na rzecz K. S. (1) rozpoczął się w połowie lutego 2015 r. roku i trwał do dnia 09.09.2015 r., w którym J. M. (1) uległ wypadkowi podczas wycinki drzew na ziemi należącej do córki K. S. (1).

Z zeznań świadka J. M. (1) wynika, że charakter pracy przez niego wykonywanej, wypełnia znamiona zatrudnienia w oparciu o stosunek pracy.

- J. M. (1) miał wyznaczone z góry określone godziny pracy,
- K. S. (1) wyznaczał jemu miejsce wykonywania pracy,
- K. S. (1) wydawał mu polecenia,
- przy wykonywaniu obowiązków korzystał z narzędzi należących do K. S. (1),
- J. M. (1) przychodził do pracy i wykonywał pracę praktycznie codziennie,
- musiał wykonywać pracę osobiście,
- za wykonaną pracę otrzymywał ustalone przez K. S. (1) wynagrodzenie.

Zgodnie z zeznaniem J. M. (1) złożonym w charakterze świadka, od lutego 2015r. pomagał on K. S. (1) w pracach w jego gospodarstwie prawie codziennie, mając przeciętnie trzy, cztery dni wolne od pracy w miesiącu. J. M. (1) przeważnie wykonywał pracę w godzinach od 4.00 do 8.00 i od 15.00 do 19.00. Zdarzały się także dni, w których praca była wykonywana w większej liczbie godzin - od rana do wieczora - zgodnie z zeznaniem. Praca wykonywana była także w soboty niedziele i święta. J. M. (1) wykonywał prace polegające na: wypuszczaniu na pastwisko i zaganianiu z pastwiska do obory krów, karmieniu zwierząt, sprzątaniu i myciu obory, dojeniu krów, myciu aparatów do dojenia krów, myciu zbiornika na mleko. J. M. (1) wykonywał też inne prace w gospodarstwie rolnym zarządzanym przez K. S. (1). Prace te wykonywane były na bezpośrednie polecenie K. S. (1). J. M. (1) za wykonaną pracę otrzymywał od K. S. (1) wynagrodzenie w wysokości 7 zł za godzinę, które wypłacane było na koniec każdego przepracowanego miesiąca.

W dniu 09.09.2015 r. J. M. (1) na polecenie K. S. (1) wraz z jego braćmi G. S. oraz T. S. pojechał do wsi B. w celu dokonania wycinki drzew rosnących na ziemi należącej do jego córki M. S.. Podczas pracy polegającej na obsłudze piły spalinowej i przecinania pnia drzewa J. M. (1) został uderzony w głowę spadającą gałęzią. W wyniku doznanego urazu J. M. (1) ma niedowład prawostronny ciała, porusza się na wózku inwalidzkim i jest niezdolny do pracy.

W art. 22 § 1 Kodeksu pracy określone zostały najbardziej istotne cechy stosunku pracy. Zgodnie z przyjętą linią doktryny i orzecznictwa pracą w rozumieniu tego przepisu jest działalność zarobkowa, wykonywana osobiście przez pracownika, powtarzana w regularnych odstępach czasu, podporządkowana poleceniom pracodawcy, wykonywana „na ryzyko” pracodawcy, który ponosi ujemne konsekwencje błędów swoich pracowników, zakłóceń w funkcjonowaniu zakładu pracy, czy też złej kondycji finansowej przedsiębiorstwa. W uzasadnieniu wyroku z dnia 07 listopada 2013r. Sąd Okręgowy w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (sygn. akt V Pa 74/13) przytoczył m.in. stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w uzasadnieniu wyroku z dnia 25.11.2005r. (I UK 68/05, Wokanda 2006/4/26), iż decydującym jest poczynienie ustaleń w zakresie wykonywania pracy pod

kierownictwem pracodawcy, która to cecha ma charakter konstrukcyjny dla istnienia stosunku pracy. Właśnie wykonywanie pracy podporządkowanej cechują takie elementy jak określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności, podporządkowanie pracownika poleceniom kierownictwa co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy, obowiązek przestrzegania norm pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych, wykonywanie pracy zmianowej i stała dyspozycyjność a nadto również ustalenia w zakresie osobistego wykonywania pracy.

Oczywistym jest także interes prawny w ustaleniu istnienia stosunku pracy w rozumieniu art. 189 k.p.c. Biorąc pod uwagę fakt, że J. M. (1) uległ wypadkowi podczas wykonywania pracy zarobkowej na rzecz K. S. (1), ustalenie takie będzie miało bezpośredni wpływ na szereg uprawnień wynikających z prawa pracy oraz ubezpieczeń społecznych z tytułu wypadków przy pracy.

W odpowiedzi na pozew K. S. (1) domagał się oddalenia powództwa.

Pozwany zaprzeczył, jakoby twierdzenia powoda w zakresie przyjęcia, iż strony łączyła umowa o pracę w okresie od 12.02.2015 r. do 09.09.2015 r., były prawdziwe, z uwagi na fakt, iż umowa o pracę jest dwustronną czynnością prawną, dochodzącą do skutku, gdy obie strony, tj. pracownik i pracodawca złożą zgodne oświadczenie woli, określające rodzaj i warunki umowy, zwłaszcza rodzaj pracy, miejsce jej wykonywania, termin jej rozpoczęcia oraz wynagrodzenie odpowiadające rodzajowi umowy. Umowa o pracę zostaje zawarta, gdy strony prowadzące pertraktacje dążą do porozumienia, co do wszystkich warunków przyszłej umowy o pracę, które były przedmiotem rokowań (art. 22 k.p. i art. 72 k.c.w zw. z art. 300 k.p).

W myśl art. 22 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem.

Przepis art. 22 § 1¹ k.p. dodatkowo stanowi, iż zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. W cytowanym w/w art. została rozwinięta cywilistyczna zasada, że w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu - art. 65 § 2 k.c. O wyborze podstawy prawnej zatrudnienia decydują bowiem same zainteresowane strony (por. wyrok SN z 13.04.2000r., I PKN 594/99,OSNP 2001/21/637). W w/w przepisie nie ustanowiono domniemania, że nawiązany stosunek prawny jest stosunkiem pracy. Zatrudnienie nie musi mieć bowiem charakteru pracowniczego, a praca może być świadczona także na podstawie umów cywilnoprawnych (vide: wyrok SN z 09.12.1999r., I PKN 432/99, Pr.Pracy 2000/4/31).

Przy ustalaniu charakteru stosunku prawnego łączącego strony, należy zbadać jaka była zgodna wola stron i w jaki sposób strony się umówiły: czy będą współpracować w oparciu o umowę cywilnoprawną czy na podstawie umowy o pracę, czy też będzie je łączył stosunek innego rodzaju.

K. S. (1) wskazał, iż J. M. (1) miał pełną świadomość tego, że czynności przez niego wykonywane w gospodarstwie zarządzanym przez pozwanego nie stanowiły żadnej z form zatrudnienia. To J. M. (1) zawsze inicjował i oferował w formie pomocy sąsiedzkiej pomoc w gospodarstwie rolnym w związku z tym, iż pozwany często pożyczał mu pieniądze oraz wspomagał go innego rodzaju pomocą materialną. W związku z powyższym, twierdzenie powoda, jakoby codzienne i w określonych, stałych godzinach J. M. (1) miał świadczyć pracę jest całkowicie chybione i nieprawdziwe. Owszem pozwany przyznał, iż bywały dni że korzystał z nieodpłatnej pomocy J. M. (1), jednakże czynił to okazjonalnie i w ramach istniejących potrzeb. Bywały bowiem miesiące w okresie zakreślonym powództwem, iż dni kiedy pomagał w gospodarstwie mogło być w miesiącu tylko 7 z racji pracy wykonywanej przez brata pozwanego i jego córki, która też pracowała przy dojeniu krów i innych pracach gospodarskich. Warunkiem koniecznym dla uznania, że doszło do faktycznego zawarcia umowy o pracę, jest ustalenie, że także pracodawca miał zamiar zatrudnienia danej osoby na określonym stanowisku na podstawie umowy o pracę. Tymczasem wolą strony pozwanej nie było zawarcie z J. M. (1) umowy o pracę. Wskazać należy, iż zatrudnienie w ramach stosunku pracy winno spełniać następujące cechy: odpłatności, dobrowolności, osobistego świadczenia pracy, ciągłości pracy, świadczenia

pracy w sposób podporządkowany pod kierownictwem, w miejscu i czasie pracy wyznaczonym przez pracodawcę. Jeżeli w treści danego stosunku prawnego nie przeważają cechy charakterystyczne dla stosunku pracy, to nie można jednoznacznie przyjąć, aby strony łączyła umowa o pracę. Zgodnie z ugruntowaną linią orzecznictwa, jeżeli którakolwiek z immanentnych cech stosunku pracy nie występuje w łączącym strony stosunku prawnym, to w zasadzie nie ma mowy o jego istnieniu. W okolicznościach niniejsze sprawy z całą pewnością można stwierdzić, iż do uznania iż łączyła pozwanego z J. M. (1) umowa o pracę brakuje ciągłości pracy, świadczenia pracy w sposób podporządkowany pod kierownictwem, w miejscu i czasie pracy wyznaczonym przez pracodawcę. Jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że strona pozwana oczekiwała w określone dni wykonywania przez J. M. (1) usług umówionych wcześniej w terminie i odpowiedniej jakości. Dodać należy również i to, że przy umowach cywilnoprawnych zleceniobiorca lub świadczący usługi również podlegają pewnej kontroli i nadzorowi ze strony zleceniodawcy. Zatem w tych warunkach, opisywane relację łączące strony niniejszego postępowania powinny być raczej oceniane z tego punktu widzenia. Wolą obu stron tj. pozwanego i J. M. (1) było wykonywanie nieodpłatnych usług w ramach pomocy sąsiedzkiej za oferowaną pomoc finansową i materialną. Tradycyjnie ukształtowane stosunki produkcyjne w indywidualnych gospodarstwach rolnych charakteryzuje między innymi zwyczaj wzajemnego udzielania sobie przez rolników pomocy sąsiedzkiej w pracach polowych, przy zbiorach, a także innego rodzaju pracach gospodarskich. Pomoc ta świadczona jest nieodpłatnie za tzw. „odrobek”. Pozwany nigdy nie prowadził żadnej ewidencji czasu pracy swojego sąsiada w swoim gospodarstwie, ponieważ nigdy taka praca nie była wykonywana stale i nie było potrzeby jej ewidencjonowania. W pamięci pozwanego utkwiła szczególnie taka okoliczność, iż 9.07.2015r. odbył się pogrzeb ojca J. M. (1), który z uwagi na to zdarzenie pożyczył od pozwanego 500 zł i zobowiązał się w zamian za pożyczkę do wykonania w okresie kilku dni nieodpłatnej pomocy fizycznej przy różnych pracach gospodarskich. Wówczas w ramach wykonania tych czynności wykonywał niektóre z wskazywanych w pozwie czynności. Nie jest również prawdą, iż w dniu 9.09.2015 r. na polecenie pozwanego J. M. (1) dokonywał wycinki drzew na ziemi należącej do córki pozwanego M. S.. J. M. (1) sam zaproponował swoją pomoc w zamian za drzewo. Fakt, iż podczas wykonywania tych czynności w dniu 9.09.2015 r. uległ wypadkowi nie może negatywnie kształtować sytuacji prawnej pozwanego, poprzez ustalenie iż był pracodawcą J. M. (1). Takie ustalenie bowiem ma niebagatelne znaczenie w zakresie skutków finansowych i konsekwencji prawnych uznania pozwanego za pracodawcę J. M. (1).

W toku postępowania J. M. (1) oświadczył, iż wstępuje do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego.

Sąd ustalił, co następuje:

K. S. (1) zarządza gospodarstwem należącym do córki M. S., znajdującym się we wsi (...), gm. S., o pow. 13 ha.

J. M. (1) zam. we wsi (...), gm. S. jest sąsiadem K. S. (1) zam. we wsi (...), gm. S.. J. M. (1) mieszka pod wyżej wskazanym adresem razem z matką A. M.. Zarówno J. M. (1) jak też A. M. nie prowadzą swojego gospodarstwa rolnego.

J. M. (1) podejmuje się różnych prac zarobkowych. J. M. (1) był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w S. jako osoba bezrobotna w okresach od dnia 24.03.2006 r. do dnia 01.08.2011 r, od dnia 20.03.2012r. do dnia 05.08.2012 r., od dnia 24.09.2012 r. do dnia 04.11.2012 r od dnia 22.02.2013 r. do dnia 06.01.2015 r., oraz od dnia 28.08.2015r. do dnia 07.12.2015 r. J. M. (1) w okresach pozostawania w ewidencji osób bezrobotnych przebywał: na stażu w Zakładzie (...) i (...) w S. na stanowisku robotnik gospodarczy w okresach od 16.08.2010 r. do 23.12.2010 r. oraz od 02.02.2011 r. do 01.08.2011 r., na stażu w Gospodarstwie Rolnym w Ł. M. S. na stanowisku pomocniczy robotnik przy hodowli zwierząt i uprawie roślin w okresie od 02.05.2012r. do 01.08.2012 r. oraz na stażu w Przedsiębiorstwie (...) w S. na stanowisku sortowacz surowców wtórnych w okresie od 06.10.2014 r. do 05.01.2015 r. W okresie od 07.01.2015 r. do 06.02.2015 r. J. M. (1) dalej wykonywał pracę polegającą na sortowaniu surowców wtórnych w PGK w S. na podstawie umowy zlecenie (dowód: informacja z PUP w S., k. 11, notatka służbowa k. 4).

Od lutego 2015r. K. S. (1) umówił się z J. M. (1), iż ten będzie pomagał mu w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Praca w ramach tej umowy miała polegać na dojeniu krów, naprawie ogrodzenia, belowaniu i przy innych niezbędnych pracach. J. M. (1) nie był zobowiązany do przepracowania określonej ilości godzin, jeżeli wykonał umówione czynności w danym dniu, wracał do domu.

/dowód: zeznania interwenienta ubocznego J. M. (1) w charakterze strony k. 218-218v/

Zasadniczo przy udoju krów J. M. (1) pracował w godzinach od 4:00 do 7:00 rano oraz od 15:00 do 18:00 po południu. W międzyczasie J. M. miał czas wolny, chyba, że był proszony przez K. S. o wykonanie innej jeszcze pracy.

/dowód: zeznania interwenienta ubocznego J. M. (1) w charakterze strony k. 218-218v, zeznania pozwanego K. S. (1) w charakterze strony k. 218v-219/.

Odnosnie wynagrodzenia strony uzgodniły stawkę w wysokości 7,00 zł. za godzinę pracy. Tygodniowo z tego tytułu K. S. wypłacał J. M. kwotę około 200,00 zł.

Wykonując opisane wyżej czynności J. M. (1) odrabiał również zaciągane u K. S. pożyczki oraz zakupy żywności, papierosów i alkoholu, które dla niego robił K. S. /dowód: zeznania interwenienta ubocznego J. M. (1) w charakterze strony k. 218-218v, zeznania pozwanego K. S. (1) w charakterze strony k. 218v-219/.

J. M. (1), chociaż oferował swoją pracę codziennie, nie był zobowiązany do stawiennictwa i przepracowania określonej ilości godzin. Zdarzało się, iż J. M. nie uprzedzał o swojej nieobecności danego dnia. Wówczas K. S. wykonywał czynności związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego przy pomocy córki M., braci T. i G. oraz M. i P. rodzeństwa B. (dowód: zeznania interwenienta ubocznego J. M. (1) w charakterze strony k. 218-218v, zeznania pozwanego K. S. (1) w charakterze strony k. 218v-219, zeznania świadków: G. S., M. B. i P. B. (1) k. 216v-217v).

W dniu 9 września 2015r. rano J. M. (1) będąc obecnym na terenie gospodarstwa rolnego zarządzanego przez K. S. (1) usłyszał rozmowę G. S. i T. S., iż ci udają się do lasu na wycinkę drzew. J. M. (1) zaoferował swoją pomoc przy tej pracy wskazując, iż lubi pracować przy drzewie. W trakcie pracy w lesie J. M. (1) doznał urazu głowy z utratą przytomności. Tego dnia znajdował się w stanie nietrzeźwości (2,76 g/l alkoholu etylowego w surowicy krwi) /dowód: zeznania interwenienta ubocznego J. M. (1) w charakterze strony k. 218-218v, zeznania pozwanego K. S. (1) w charakterze strony k. 218v-219, zeznania świadka: G. S. k. 216v-217, dokumentacja z leczenia szpitalnego k. 76-196).

Sąd Pracy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Wprawdzie pojęcie interesu prawnego nie zostało zdefiniowane przez ustawodawcę, niemniej jednak na gruncie orzecznictwa ugruntował się pogląd, iż interes prawny w ustaleniu występuje zawsze, gdy istnieje swoista niepewność, co do stanu prawnego lub prawa. Interes prawny zachodzi bowiem wówczas, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Powództwo o ustalenie nie może służyć uzyskaniu dowodów niezbędnych do realizacji konkretnych roszczeń bądź ustalenia stanu prawnego dla takiej realizacji.

Ustalenie, że umowa nazwana umową zlecenia spowodowała w istocie nawiązanie stosunku pracy (art. 189 k.p.c. w związku z art. 22 § 1 i § 1¹ k.p.) służy ochronie osoby, która świadcząc pracę na warunkach umowy o pracę, została pozbawiona pracowniczego statusu wskutek nadużycia ekonomiczno-organizacyjnej przewagi jej pracodawcy, a nie przełamaniu zasady pacta sunt servanda (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 03.06.1998 r., I PKN 170/98, OSN 1999/11/369).

W opinii Sądu w niniejszej sprawie powód wykazał, iż istnieje interes prawny w ustaleniu, iż w okresie od dnia 12 lutego 2015r. do dnia 09 września 2015r. istniał pomiędzy J. M. (1) na rzecz której wystąpił z roszczeniem, a pozwanym stosunek pracy na podstawie umowy o pracę albowiem ustalenie takie ma wpływ na uprawnienia wynikające z przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Zakwalifikowaniu umowy cywilnoprawnej, z czym mamy do czynienia w niniejszej sprawie, jako umowy o pracę nie stoi na przeszkodzie ani nazwa umowy, określająca ją jako umowę cywilnoprawną, ani też postanowienia umowy

wskazujące na charakter stosunku cywilnoprawnego. O takim zakwalifikowaniu umowy decyduje jedynie sposób wykonywania pracy, a szczególnie realizowanie przez strony - nawet wbrew postanowieniom zawartej umowy - tych cech, które charakteryzują umowę o pracę i odróżniają tę umowę od innych umów o zlecenie. Niezbędnym warunkiem zakwalifikowania umowy zlecenia jako umowy o pracę jest ustalenie, że cechy istotne dla umowy o pracę mają charakter przeważający. Do tych cech należy przede wszystkim podporządkowanie pracownika, obowiązek osobistego świadczenia pracy oraz obciążenie podmiotu zatrudniającego ryzykiem prowadzenia zakładu pracy. Istotą regulacji zawartej w art. 22§1 i §1¹ k.p., jest to, że sąd może ustalić istnienie stosunku pracy nawet wtedy, gdy strony w dobrej wierze zawierają umowę cywilnoprawną, jeśli jej treść i sposób realizacji odpowiada cechom stosunku pracy.

Doktryna wykształciła zatem pewne cechy charakteryzujące stosunek pracy. Należą do nich: dobrowolność zobowiązania, zarobkowy charakter stosunku pracy, osobisty charakter świadczenia pracy, podporządkowanie pracownika (kierownictwo pracodawcy) wyrażające się przede wszystkim w możliwości wydawania pracownikowi poleceń dotyczących pracy, ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracodawcę, ciągłość świadczenia pracy łącząca się zwłaszcza z tym, że pracownik nie zobowiązuje się do wykonywania określonych czynności, lecz do starannego działania w procesie pracy. W wyroku z dnia 25.11.2005r., I UK 68/05 (Wokanda 2006/4/26) Sąd Najwyższy wskazując na cechy różniące umowę o pracę od umów cywilnoprawnych, na podstawie których również świadczona jest praca podkreślił, iż cechą umowy o pracę nie jest pozostawanie w dyspozycji pracodawcy, bo to może występować też w umowach cywilnoprawnych, lecz wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy (pracy podporządkowanej). Cecha ta ma charakter konstrukcyjny dla istnienia stosunku pracy.

Jak wspomniano wyżej jedną z podstawowych cech odróżniających stosunek pracy od stosunków opartych na innych umowach o świadczenie usług jest podporządkowanie pracownika. W ramach podporządkowania pracownik podlega nadzorowi oraz ma obowiązek dostosowania się do poleceń pracodawcy co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy. Brak któregośkolwiek z tych elementów przemawia przeciwko możliwości uznania stosunku prawnego za stosunek pracy. Podkreślić przy tym należy, iż o umowie o pracę decydują czynniki charakteryzujące ten stosunek prawny, nie zaś rodzaj wykonywanej pracy. W wyroku z dnia 09.12.1999r., I PKN 432/99 (OSNP 2001/9/310) Sąd Najwyższy wskazał, iż zatrudnienie nie musi mieć charakteru pracowniczego, a praca może być świadczona także na podstawie umów cywilnoprawnych.

Sąd oceniając materiał dowodowy zgromadzony w przedmiotowej sprawie doszedł do przekonania, iż stosunek łączący strony nie posiadał właściwości stosunku pracy. Zabrakło w nim bowiem elementów charakterystycznych dla podporządkowania pracownika, mianowicie stałego nadzoru nad wykonywaną pracą oraz ściśle określonego czasu pracy. J. M. (1) sam również ponosił ryzyko swojej działalności.

Bezspornym w sprawie pozostaje fakt, iż po zakończeniu umowy zlecenia wykonywanej na rzecz PGK w S., w połowie lutego 2015r. J. M. (1) i pozwany zawarli ustną umowę cywilnoprawną o świadczenie usług, do której stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia (art. 750 kc), na mocy której J. M. (1) świadczył na rzecz pozwanego pracę na stanowisku robotnika pomocniczego przy hodowli zwierząt i uprawie roślin w gospodarstwie rolnym położonym we wsi (...) gm. S., za wynagrodzeniem 7,00 zł. za godzinę pracy.

Zasada swobody umów określona w art. 353¹ k.c. polega w pierwszej kolejności na możliwości wyboru przez strony rodzaju stosunku prawnego, który będzie ich łączył, a więc dotyczy to również wykonywania zatrudnienia. Zatrudnienie może być bowiem wykonywane na podstawie stosunku cywilnoprawnego (np. umowa o świadczenie usług, umowa zlecenia) lub stosunku pracy. Jeżeli jednak w treści stosunku prawnego łączącego strony ocenianego przede wszystkim przez sposób jego wykonywania przeważają cechy charakterystyczne dla stosunku pracy określone w art. 22 § 1 k.p. (wykonywanie za wynagrodzeniem pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę), to mamy do czynienia z zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę umowy zawartej przez strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1999r., I PKN 642/98, OSNAPiUS 2000 nr 11, poz. 417).

Dokonując oceny sposobu wykonywania przez J. M. (1) umowy o świadczenie usług, Sąd doszedł do przekonania, iż w tym stosunku prawnym nie przeważają cechy charakterystyczne dla stosunku pracy.

Przed przystąpieniem do analizy poszczególnych elementów świadczących o istnieniu stosunku pracy między stronami należy wskazać, iż J. M. (1) decydując się na zatrudnienie u pozwanego zakładał, iż będzie miał pełną swobodę w decydowaniu, kiedy będzie przychodził do K. S. „do pracy”. Od jego woli zależało, kiedy będzie pracować, a kiedy – nie (por. zeznania interwenienta j.w.). Co więcej – o braku podporządkowania K. S. świadczą również zeznania pozwanego, który potwierdził, iż wiele razy było tak, że szukał J. M. (1) do pomocy, a ten nie chciał przyjść. Wówczas pozwany korzystał głównie z pomocy braci, córki i rodzeństwa B..

Faktycznie, jak wynika z zeznań P. B. (1) (k. 217v-218) i M. B. (k. 217-217v), pomagali oni w pracach rolnych w gospodarstwie pozwanego – była to pomoc na zasadzie odrobku i w zamian za usługi nawożenia pola P. B., lub za cielaki. Zdarzało się, że w/w pracowali po 4 dni w tygodniu. P. B. (1) widział przy tym raz interwenienta przy pracy, a M. B. – około trzech razy widziała w/w. Z zeznaniami tymi korespondują również zeznania G. S. (k. 216v-17), według którego usługi świadczone przez J. M. (1) odbywały się w ramach pomocy sąsiedzkiej, bądź też jako odrobek i zarobek.

Odmienne zeznania A. M. (matki interwenienta – por. zeznania k. 41-41v) wskazujące, iż J. M. (1) pracował codziennie, a okresowo również w weekendy nie polegają zatem, w ocenie Sądu, na prawdzie. Zeznania te są – w ocenie Sądu – podyktowane

Uwzględniając powyższe ustalenia nie sposób zakwestionować fakt, iż J. M. (1) miał swobodę w wykonywaniu, pracy na rzecz pozwanego, nie był zobowiązany wykonywać pracę osobiście, w sposób podporządkowany, w miejscu i czasie ściśle określonym przez pozwanego. K. S. (1) pozostawił zatem J. M. (1) pełną dyspozycyjność co do podjęcia czynności usługowych w swoim gospodarstwie, a obie strony umowy akceptowały fakt, iż wynagrodzenie będzie należało się wyłącznie za godziny faktycznie przepracowane.

Również czynności wykonywane przez J. M. – głównie praca przy udoju krów należy potraktować jako czynności rezultatu, a nie starannego działania (charakterystyczne dla stosunku pracy). Pozwany w swoich zeznaniach ponadto wskazał, iż „, Ja wiedziałem, co mam robić, bo mi pokazywał brat pozwanego T. S. nie kontrolował mojej pracy, wiedziałem, co mam robić. Jak zrobiłem to miałem wolne. Nie musiałem pracować 8 godzin, raz zajęło mi to 8 godzin, innym razem mniej” (zeznania interwenienta k. 218).

Powołane powyżej okoliczności takie jak brak obowiązku wykonywania konkretnych czynności osobiście, w konkretnych godzinach, możliwość opuszczenia gospodarstwa rolnego pozwanego w dowolnym czasie jak też pełna swoboda w regulowaniu czasu pracy i brak podporządkowania pracowniczego świadczą, w ocenie Sądu, iż w istocie ryzyko związane z wykonywaną przez J. M. (1) pracą ponosił on sam. Brak ryzyka prowadzenia działalności po stronie pozwanego stanowi kolejną cechą odróżniającą umowę cywilnoprawną łączącą strony procesu od stosunku pracy.

O powyższym świadczy niezbitcie udział interwenienta w krytycznym zdarzeniu w dniu 9 września 2015r., podczas którego doznał on urazu głowy. Wbrew twierdzeniom pozwu, bezspornie to sam J. M. (1) zaoferował tego dnia swoją pomoc przy wycince drzewa w lesie należącym do gospodarstwa rolnego (...) (por. zeznania interwenienta w charakterze strony j.w., zeznania świadka G. S. j.w.). Do udziału w tych pracach nie był zatem zobowiązany, ani nie otrzymał w tym zakresie żadnego polecenia od pozwanego.

Wskazać również należy, iż stronom procesu nie zależało na zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę. Jak bowiem zeznał interwenient (por. zeznania z k. 218v), nigdy nie domagał się od pozwanego zawarcia umowy o pracę, dopiero przed wypadkiem zamierzał porozmawiać z pozwanym o zawarciu jakiejś umowy np. zlecenia, „żeby mieć staż pracy”. Relacja ta koresponduje z zeznaniami pozwanego (k. 218v), który stwierdził, iż nie rozważał zatrudnienia J. M. (1). Co więcej – on sam nie był zainteresowany zawarciem umowy o pracę z uwagi na zadłużenie alimentacyjne.

Ponadto wskazać należy, iż w okresie wskazanym w pozwie, w dniu 28.08.2015r. interwenient zarejestrował się w PUP w S. jako osoba bezrobotna (por. informację z PUP w S. z k. 11).

Reasumując wskazać należy, iż roszczenie o ustalenie istnienia stosunku pracy zawartej pomiędzy J. M. (1) a K. S. (1) na czas określony w okresie od 12.02.2015r. do 09.09.2015r. nie jest udowodnione. Przyjęta data końcowa roszczenia tj. 09.09.2015r. (data wypadku J. M. (1)) stanowi zatem pewną fikcję, albowiem z żadnych okoliczności nie wynika, dlaczego J. M. (1) i pozwany mieliby umówić się na zakończenie stosunku pracy w tym dniu. Jeżeli bowiem przyczyną ustania „stosunku pracy” jest zaprzestanie wykonywania usług przez J. M. (1) wskutek odniesionych w wypadku obrażeń i niezdolności do pracy to również z tego punktu widzenia relację łączącą J. M. i K. S. należy rozpatrywać w kategoriach umowy cywilnoprawnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd stwierdził, iż brak jest podstaw do ustalenia, aby między J. M. (1) a K. S. (1), prowadzącym gospodarstwo rolne we wsi (...), gm. S., istniał stosunek pracy w oparciu o umowę o pracę zawartą na czas określony od 12.02.2015r. do 09.09.2015r., wskutek którego J. M. (1) był zatrudniony u pozwanego w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku robotnika pomocniczego przy hodowli zwierząt i uprawie roślin za wynagrodzeniem minimalnym.

W konsekwencji, na podstawie art. 189 kpc, powództwo zostało oddalone.

SSR Karol Kwiatkowski